

Μεταβολές στο τοπίο του Εθνικού Θαλασσίου Πάρκου Ζακύνθου κατά την περίοδο 1945-2000

Βαρδακαστάνης Δημήτριος, Αρχιτέκτων Μηχανικός

Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή:

Αναπλ. Καθ. Ι. Παντής (επιβλέπων), Τμήμα Βιολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Αναπλ. Καθ. Σ. Σγαρδέλης, Τμήμα Βιολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Αναπλ. Καθ. Π. Δημόπουλος, Τμήμα Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική εργασία έχει ως στόχο την εξέταση των μεταβολών των χαρακτηριστικών του τοπίου στην χερσαία περιοχή του Εθνικού Θαλασσίου Πάρκου Ζακύνθου και της περιφερειακής του ζώνης κατά την χρονική περίοδο 1945-2000 και τον συσχετισμό τους με τα κοινωνικά και οικονομικά χαρακτηριστικά της Ζακύνθου σε αυτή την περίοδο. Οι μεταβολές αυτές εξετάζονται τόσο ποσοτικά όσο και σε επίπεδο μετρικών τοπίου προκειμένου να διαπιστωθεί η μεταβολή των χωρικών προτύπων.

Η χρονική στιγμή προσφέρεται ιδιαίτερα για μια τέτοιου τύπου ανάλυση καθώς ο θεσμός των προστατευόμενων περιοχών στην Ελλάδα βρίσκεται σε κρίσιμη φάση και κάθε πληροφορία που μπορεί να βοηθήσει στην περιβαλλοντική τους διαχείριση είναι χρήσιμη καθώς η πολυπλοκότητα ενός ολοκληρωμένου διαχειριστικού σχεδίου απαιτεί την διαχρονική εξέταση των συνθηκών της περιοχής και των μεταβολών τους.

Αυτός είναι και ο λόγος που επιλέχθηκε η χερσαία περιοχή του Εθνικού Θαλασσίου Πάρκου Ζακύνθου η οποία είναι η πρώτη προστατευόμενη περιοχή με θεσμοθετημένο φορέα διαχείρισης ο οποίος λειτουργεί ήδη από το 2001. Στην ίδια περιοχή ισχύουν επίσης μέτρα προστασίας από το 1987 με την μορφή ζωνών οικιστικού ελέγχου (Ζ.Ο.Ε.) και μέρος αυτής ανήκει στο δίκτυο Natura 2000. Επομένως μπορεί να γίνει και η συσχέτιση των μεταβολών με τα διαχειριστικά μέτρα της περιοχής σε μια προσπάθεια καθορισμού των μελλοντικών μεταβολών.

Ο στόχος προσεγγίζεται με την μεθοδολογία του καθορισμού κατηγοριών χρήσης γης, την εξέταση και ανάλυση αεροφωτογραφιών της περιοχής σε τρεις διαφορετικές χρονολογίες (1945-1972-2000) και με την επεξεργασία των στοιχείων που προκύπτουν. Τα δεδομένα αξιολογούνται και συνδυάζονται με κοινωνικούς και οικονομικούς παράγοντες προκειμένου να προκύψουν τα απαραίτητα συμπεράσματα.

Αρχικά εξετάσθηκε, μέσω της διεθνούς βιβλιογραφίας, το αντικείμενο της αλλαγής των χρήσεων γης και στην συνέχεια το καθεστώς των προστατευόμενων περιοχών και οι αλλαγές χρήσεων γης σε αυτές σε σχέση με κοινωνικούς και οικονομικούς παράγοντες της κάθε περιοχής.

Τα προβλήματα που προκύπτουν σε διεθνές επίπεδο (Μονοκαλλιέργειες, άναρχη οικιστική ανάπτυξη, υποβάθμιση των φυσικών συστημάτων, κατακερματισμός των ενδιαιτημάτων κ.λ.π.) παρουσιάζονται επίσης σε εθνικό και τοπικό επίπεδο απαιτώντας από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς την

αντιμετώπιση τους καταλήγοντας έτσι στην αναγκαιότητα της μεταφοράς της έρευνας αυτής σε κάθε προστατευόμενη (και όχι μόνο) περιοχή.

Στην συνέχεια αιτιολογείται η επιλογή της περιοχής έρευνας και παρουσιάζεται το Εθνικό Θαλάσσιο Πάρκο Ζακύνθου. Ακολουθεί η περιγραφή της μεθοδολογίας και των υλικών που χρησιμοποιήθηκαν και τα δεδομένα που προέκυψαν. Η εργασία καταλήγει με τα συμπεράσματα από την επεξεργασία των δεδομένων, την συσχέτιση τους με το υπάρχον καθεστώς προστασίας και την προτεινόμενη χρήση τους για την μελλοντική διαχείριση της περιοχής.

